

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

рішення приймальної комісії університету
від 27 травня 2026 року,
протокол № 1

Голова приймальної комісії

_____ **Олег ОМЕЛЬЧУК**

МП

27 травня 2026 року

ПРОГРАМА

**підготовки до вступного випробування зі спеціальності
у формі екзамену за письмовими тестовими технологіями
для вступників на основі НРК7, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста для
навчання за освітньо-науковою програмою підготовки докторів філософії
з галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
за спеціальністю D8 Право
«Доктор філософії з права»
за заочною формою здобуття освіти**

1. ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

У програмі окреслено структуру та зміст вступного випробування зі спеціальності, критерії оцінювання професійної та науково-дослідницької підготовленості вступників, а також перелік питань для підготовки.

Метою програми є забезпечення вступників необхідною інформацією щодо структури та змісту вступного випробування зі спеціальності.

Метою вступного випробування зі спеціальності є оцінювання рівня сформованості професійної компетентності вступника (знань, умінь і навичок у ключових галузях права) та його науково-дослідницької компетентності, що виявляється у здатності формулювати, обґрунтовувати та концептуально описувати власні наукові наміри.

Вступне випробування зі спеціальності проводиться у письмовій формі та включає виконання тестових завдань різної складності і одного відкритого завдання у формі есе.

Результати вступного випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів.

Оцінка вступного іспиту зі спеціальності формується як сума балів за тестові завдання та додаткових балів за наукові досягнення, визначених відповідно до встановленого у Розділі 4 цієї програми порядку.

Формула розрахунку оцінки вступного іспиту зі спеціальності:

$PЗ = ТБ + ЕБ + ДБ$, де:

- **ПЗ** – оцінка вступного іспиту зі спеціальності;
- **ТБ** – бал за тестові завдання, визначений за шкалою 100–180 балів;
- **ЕБ** – бал за есе (0–20);
- **ДБ** – сума додаткових балів за наукові досягнення, розрахована за формулою:
 $ДБ = ДБ1 + ДБ2 + ДБ3 + ДБ4 + ДБ5 + ДБ6 + ДБ7 + ДБ8$

Якщо оцінка вступного іспиту зі спеціальності з урахуванням додаткових балів вступника перевищує 200 балів, він встановлюється таким, що дорівнює 200.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні протягом 12 місяців.

Особи, які без поважних причин не з'явилися на вступне випробування у визначений розкладом час, особи, знання яких було оцінено балами нижче встановленого мінімального рівня, а також особи, які забрали документи після дати закінчення прийому документів, не допускаються до участі в наступних вступних випробуваннях та у конкурсному відборі. Перескладання вступних випробувань не допускається.

2. ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ПРОХОДЖЕННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Час виконання – до 120 хвилин

Тестова частина вступного випробування складається з 50 завдань однакової форми, кожне з яких містить 4 варіанти відповіді, з яких лише один є правильним. Відповіді на тестові завдання вступник позначає у бланку для відповідей А. Також вступник виконує одне відкрите завдання у формі есе, яке подається у бланку для відповідей Б.

Інструкція щодо роботи в тестовому зошиті

1. Відповідайте тільки після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли завдання й правила його виконання.
2. Намагайтеся дати відповідь на максимально велику кількість тестових завдань.

Інструкція щодо заповнення бланка відповідей А

1. До бланка А записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді.
2. Відповіді вписуйте чітко, відповідно до інструкцій.
3. Неправильно записані, закреслені, підчищені та виправлені відповіді у бланку для відповідей вважаються помилкою.
4. Якщо Ви записали відповідь неправильно, можете її виправити у відповідному місці бланка для відповідей.

5. Ваш результат залежатиме від загальної кількості правильних відповідей, записаних до бланка для відповідей.

6. Перш ніж виконувати завдання, позначте номер Вашого зошита у відповідному місці бланка для відповідей.

3. ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ВІДКРИТОГО ЗАВДАННЯ (ЕСЕ)

Есе є відкритим завданням, спрямованим на оцінювання здатності вступника формулювати наукову проблему, обґрунтовувати її актуальність, вибудовувати логічно послідовний виклад, визначати мету та завдання дослідження, а також окреслювати очікувані результати та/або пропозиції.

Відкрите завдання у формі есе передбачає самостійний вибір вступником теми, що відповідає одному з наукових напрямів кафедр юридичного факультету та узгоджується зі спеціальністю D8 Право. Тема есе має бути сформульована вступником у межах правничої проблематики та відображати його наукові інтереси й наміри. Тема зазначається у бланку відповідей Б у спеціально відведеному полі.

Тематика та зміст есе можуть враховуватися під час визначення наукових інтересів вступника, його відповідності науковим напрямам кафедр факультету, а також для формування рекомендацій щодо потенційного наукового керівника у разі зарахування на навчання.

Есе повинно містити:

- чітке формулювання наукової проблеми, обраної вступником;
- обґрунтування її актуальності;
- визначення мети та завдань дослідження;
- окреслення очікуваних результатів та/або пропозицій;
- логічно структурований виклад відповідно до вимог академічного стилю.

У межах виконання есе вступник має продемонструвати:

- розуміння наукової проблеми: здатність чітко й коректно визначити проблему, що відповідає темі завдання;
- усвідомлення актуальності: уміння логічно та науково обґрунтувати значущість обраної проблематики;
- послідовність і структурованість викладу: здатність вибудувати логічно зв'язний текст відповідно до академічних стандартів;
- формулювання мети та завдань дослідження: уміння визначити мету дослідження та сформулювати завдання, що впливають із проблеми;
- визначення очікуваних результатів та/або пропозицій: здатність окреслити реалістичні, науково обґрунтовані результати та/або пропозиції, які логічно впливають із мети та завдань.

Есе має бути викладене у межах відведеного простору бланка Б, відповідати вимогам академічного стилю та демонструвати рівень науково-дослідницької компетентності вступника. Вибір теми має бути обґрунтованим, відповідати науковим напрямам кафедри та не виходити за межі спеціальності. Оцінювання здійснюється предметною комісією відповідно до критеріїв, визначених у програмі вступного випробування.

Інструкція щодо заповнення бланка відповідей Б

1. У бланку Б викладіть відповідь на відкрите завдання у формі есе, дотримуючись його змістовних вимог (формулювання наукової проблеми, актуальність, мета, завдання, очікувані результати та/або пропозиції).

2. Пишіть розбірливо та послідовно, дотримуючись логічної структури викладу. Текст має бути оформлений у межах відведеного простору бланка.

3. Не допускається використання скорочень, що не є загальноприйнятими, а також вставок, які ускладнюють читання або можуть бути розцінені як позначки для ідентифікації особи.

4. Виправлення допускаються, але мають бути виконані акуратно та не повинні ускладнювати читання тексту.

5. Есе оцінюється предметною комісією за критеріями, визначеними у програмі вступного випробування (чіткість формулювання проблеми, обґрунтованість актуальності, логічність викладу, коректність мети й завдань, реалістичність очікуваних результатів та/або пропозицій, відповідність тематики науковим напрямкам кафедри).

6. Перш ніж розпочати виконання завдання, позначте номер Вашого зошита у відповідному полі бланка Б.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ І ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВСТУПНИКІВ

Тестова частина вступного випробування оцінюється в діапазоні від 100 до 180 балів.

Вступник отримує 100 балів за надання правильних відповідей на десять тестових завдань. Кожна наступна правильна відповідь на тестові завдання оцінюється у 2 бала. Оцінювання здійснюється предметною комісією відповідно до встановленої шкали (табл. 1).

Вступник, який набрав менше 100 балів за тестову частину, вважається таким, що не склав вступне випробування.

Рішення про складання вступного випробування приймається на засіданні предметної комісії на підставі суми балів, отриманих вступником за тестові завдання згідно зі шкалою.

Таблиця 1. Шкала переведення тестових балів з вступного випробування до шкали 100-180 балів

Кількість правильних відповідей тестових завдань	Бал за шкалою 100–200
0-9	не складено
10	100
11	102
12	104
13	106
14	108
15	110
16	112
17	114
18	116
19	118
20	120
21	122
22	124
23	126
24	128
25	130
26	132
27	134
28	136
29	138
30	140
31	142
32	144
33	146
34	148
35	150
36	152
37	154
38	156

39	158
40	160
41	162
42	164
43	166
44	168
45	170
46	172
47	174
48	176
49	178
50	180

Відкрите завдання у формі есе оцінюється предметною комісією за сукупністю критеріїв, що відображають рівень науково-дослідницької підготовленості вступника. Максимальна кількість балів за виконання відкритого завдання у формі есе становить **20 балів** згідно з критеріями, зазначеними у Таблиці 2.

Таблиця 2. Критерії оцінювання відкритого завдання (есе)

Критерій оцінювання	Опис змісту критерію	Максимальна кількість балів
Формулювання наукової проблеми	Чіткість, коректність і повнота визначення наукової проблеми; відповідність темі завдання.	3
Обґрунтування актуальності	Логічність, переконливість та наукова вмотивованість аргументації щодо значущості проблеми.	3
Мета та завдання дослідження	Коректність формулювання мети; узгодженість завдань із проблемою та логікою викладу.	3
Очікувані результати та/або пропозиції	Реалістичність, наукова обґрунтованість та відповідність меті й завданням дослідження.	7
Логічність і структурованість викладу	Послідовність і зв'язність викладу, логічні переходи, відповідність академічному стилю.	4

Додаткові бали за наукові досягнення враховуються у випадку, якщо їх тематика відповідає спеціальності, на яку проводиться набір. Відповідність визначається предметною комісією вступного іспиту зі спеціальності. Перелік видів наукових досягнень, що враховуються під час розрахунку додаткових балів, а також відповідна кількість балів за кожне з них, наведені у Таблиці 3.

Таблиця 3. Наукові досягнення для розрахунку додаткових балів

Наукові досягнення	Код	Кількість балів (за одне наукове досягнення)
Монографія одноособова (загальним обсягом не менше 5 авторських аркушів)	ДБ1	12
Монографія, видана у співавторстві (обсягом не менше 1,5 авторського аркуша на кожного співавтора)	ДБ2	8

Наукова стаття у виданні, яке входить до міжнародних наукометричних баз (Scopus, Web of Science) / яке входить до категорії «А»	ДБ3	9
Наукова стаття у зарубіжних наукових виданнях	ДБ4	7
Наукова стаття у вітчизняному фаховому виданні, включеному до переліку фахових видань України категорії «Б»	ДБ5	6
Патент або авторське свідоцтво (крім авторських свідоцтв на наукові статті)	ДБ6	6 (2)
Наукова стаття в іншому виданні	ДБ7	4
Участь у конференції (за умови опублікування тез доповіді)	ДБ8	2

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ

1. Теорія і філософія права

Теорії походження права: міфологічна, теологічна, природно-правова, історична, соціологічна, класова, психологічна, примирення, неолітичної революції. Правотворчість та її види: законотворчість, відомча правотворчість, локальна правотворчість. Нормотворчість та правотворчість.

Форми буття права: ідея права, закон, правове життя. Співвідношення понять «право» і «закон». Закон правовий і неправовий. Норми правові та юридичні. Специфіка правових норм. Право і звичай, право і мораль, право і релігія. Співвідношення держави і права. Моделі взаємодії права і держави: тоталітарна (етатистська), ліберальна та прагматична (дуалістична). Право і формальна (юридична) справедливість як рівність перед законом. Основні принципи процесуальної справедливості.

Методологія права. Ієрархія методів та методологічних підходів до вивчення права. Поліметодологізм як сучасна тенденція розвитку методології філософсько-правового знання (герменевтика, психоаналіз, екзистенціалізм, феноменологія та ін.). Основні типи праворозуміння (юснатуралізм і позитивізм). Поняття філософсько-правових дискурсів. Вплив ідей природного права на розвиток права: моральна критика права і держави. Вплив раціонального природного права на формування принципів нейтрального ставлення держави до релігії, поділу влади, природних прав людини та принципу народного суверенітету.

Особливості філософського обґрунтування прав людини. Дополітичний характер прав людини. Права людини як підстава легітимності держави та обмеження її влади. Універсальний/неуніверсальний характер прав людини. Права людини і глобалізація. Культурно-соціальна обумовленість прав людини четвертого покоління.

Роль права в легітимації влади. Республіканська і монархічна правосвідомість. Фашизм й диктатура: світоглядні основи та специфіка інституційного співвідношення права. Демократія і бюрократія.

2. Конституційне право

Поняття правового статусу людини і громадянина. Концепції (підходи) щодо правового статусу особи. Види правового статусу людини і громадянина.

Поняття та сутність громадянства України. Становлення та розвиток інституту громадянства в Україні. Належність до громадянства України.

Поняття прав та свобод людини і громадянина. Система конституційних прав та свобод людини і громадянина: поняття та критерії класифікації. Загальна характеристика особистих (громадянських), політичних, соціальних, економічних, культурних та екологічних прав та свобод людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина: поняття, види.

Конституційні принципи виборчого права в Україні. Поняття, стадії та основні засади

(принципи) виборчого процесу. Поняття та види виборчих систем та їх застосування в Україні. Поняття, значення та види референдумів в Україні. Практика проведення референдумів в Україні. Всеукраїнський референдум: предмет, стадії проведення, визначення результатів.

Поняття державної влади. Розмежування понять державної влади та політичної влади.

Державна влада як інститут конституційного права України. Ознаки державної влади.

Правова природа парламенту, поняття та становлення парламентаризму в Україні. Місце та роль Верховної Ради України в системі органів державної влади. Ознаки Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні. Функції Верховної Ради України. Склад та строк повноважень Верховної Ради України.

Правова природа, роль та місце інституту глави держави в правовій системі України. Становлення інституту президентства в Україні. Місце Президента України в системі органів державної влади України. Особливості застосування процедури імпічменту.

Поняття та ознаки виконавчої влади. Функції виконавчої влади. Система органів виконавчої влади в Україні.

Поняття та соціальне призначення судової влади в Україні. Ознаки судової влади: самостійність, виключність, підзаконність та повнота судової влади. Функції судової влади. Поняття правосуддя. Судочинство як процесуальна форма здійснення судової влади. Конституційні засади здійснення судочинства.

Становлення органу конституційної юрисдикції в Україні. Місце Конституційного Суду України в системі органів державної влади, порівняльна характеристика статусу Конституційного Суду України та судів загальної юрисдикції. Поняття конституційного контролю та конституційної юрисдикції.

Основи місцевого самоврядування в Україні. Правові основи місцевого самоврядування: міжнародно-правові, конституційні, законодавчі, сфера правового регулювання Статуту територіальної громади.

3. Адміністративне право. Адміністративне судочинство

Види адміністративно-правових відносин залежно від цілей управлінської діяльності. Види адміністративно-правових норм за способом правового регулювання поведінки суб'єктів.

Порядок формування складу місцевих державних адміністрацій. Порядок призначення на посади голів місцевих державних адміністрацій.

Порядок утворення органу для забезпечення здійснення Президентом України його конституційних повноважень.

Види центральних органів виконавчої влади залежно від їх функцій. Центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом.

Порядок прийняття рішення про оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців категорії А, Б і В.

Види заходів дисциплінарного впливу, які передбачені ЗУ «Про державну службу».

Суб'єкти, уповноважені застосовувати дисциплінарні стягнення (зауваження, догана) до державних службовців.

Принципи державної служби та їх зміст.

Вимоги до стажу роботи для особи, яка претендує на зайняття посади категорії «А».

Строк подання документів для участі в конкурсі на зайняття посади державної служби. Види посад публічної служби. Обмеження щодо спільної роботи близьких осіб.

Поняття «адміністративний договір». Граничний строк надання адміністративної послуги. Порядок набрання чинності постановами КМУ. Порядок набрання чинності розпорядженнями КМУ.

Порядок набрання чинності нормативно-правовими актами місцевих державних адміністрацій. Терміни розгляду звернень громадян.

Порядок дій, якщо питання, порушені у зверненні, одержаному органом державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями не входять до їх повноважень.

Порядок дій, якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення органом чи посадовою особою, до яких надійшло таке звернення.

Строк розгляду електронної петиції. Строк надання відповіді на запит на інформацію (загальний, у разі якщо цей запит стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, у разі якщо запит стосується надання великого обсягу інформації

Строк адміністративного затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення. Строк тимчасового вилучення посвідчення водія. Строк тимчасового затримання транспортного засобу.

Загальні ознаки адміністративної відповідальності. Особливі ознаки адміністративної відповідальності. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

Ознаки адміністративного проступку. Форми вини особи, яка вчинила адміністративний проступок.

Види адміністративних стягнень (ст.24 КУпАП). Основні та додаткові адміністративні стягнення. Строк накладення адміністративного стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

Загальні положення адміністративного судочинства. Завдання адміністративного судочинства. Критерії, за якими суд оцінює правомірність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта публічного адміністрування. Принципи адміністративного судочинства. Правила предметної, інстанційної та територіальної юрисдикції, наслідки їх недотримання (порушення). Склад суду, відводи. Учасники адміністративної справи, їх представники, інші учасники судового процесу. Докази та доказування.

Звернення до адміністративного суду. Розгляд адміністративних справ у порядку загального та спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду типових та зразкових справ.

Судові рішення в адміністративних справах. Звернення судового рішення до виконання. Судовий контроль за виконанням судового рішення. Перегляд судового рішення в адміністративній справі.

4. Кримінальне право

Загальна частина. Поняття та ознаки кримінального правопорушення. Класифікація кримінальних правопорушень.

Поняття складу кримінального правопорушення. Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення.

Поняття, ознаки та форми співучасті у кримінальному правопорушенні. Необхідна оборона та умови її правомірності. Перевищення меж необхідної оборони. Крайня необхідність та її відмежування від необхідної оборони.

Поняття, ознаки та мета покарання. Система покарань за законодавством про кримінальну відповідальність України.

Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Поняття судимості та строки її погашення.

Особлива частина. Кримінально-правова характеристика державної зради. Кримінально-правова характеристика шпигунства. Кримінально-правова характеристика посягання на життя державного чи громадського діяча. Кримінально-правова характеристика диверсії.

Поняття та види вбивства.

Поняття та види кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи.

Кримінально-правова характеристика бандитизму. Поняття і види кримінальних правопорушень проти власності.

Кримінально-правова характеристика перешкоджання здійсненню виборчого права. Кримінально-правова характеристика порушення таємниці голосування. Кримінально-правова характеристика грубого порушення законодавства про працю. Кримінально-правова характеристика порушення вимог законодавства про охорону праці. Кримінально-правова

характеристика легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Кримінально-правова характеристика зловживання владою або службовим становищем. Кримінально-правова характеристика перевищення влади або службових повноважень.

Кримінально-правова характеристика контрабанди. Кримінально-правова характеристика хуліганства. Кримінально-правова характеристика незаконного заволодіння транспортним засобом. Кримінально-правова характеристика незаконного виробництва, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збуту наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Кримінально-правова характеристика службового підроблення. Кримінально-правова характеристика службової недбалості.

Кримінально-правова характеристика посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя. Кримінально-правова характеристика самоправства. Кримінально-правова характеристика порушення правил безпеки руху або експлуатації транспорту особами, що керують транспортними засобами. Кримінально-правова характеристика постановлення суддею (суддями) завідомо неправдивого вирoku, рішення, ухвали або постанови.

5. Кримінальний процес

Принцип усності і безпосередності. Незмінність складу суду при розгляді кримінальної справи. Принцип змагальності в кримінальному процесі. Принцип державної мови судочинства і його значення в кримінальному процесі. Принцип забезпечення підозрюваному, обвинуваченому, підсудному права на захист. Незалежність суддів при відправленні правосуддя і підкорення їх тільки закону. Дія кримінального процесуального закону в просторі, в часі, за колом осіб. Поняття стадії кримінального процесу. Система стадій, загальна характеристика кожної з них.

Предмет доказування у кримінальному процесі. Процес доказування: збирання, перевірка, оцінка доказів. Підстави залучення експерта. Випадки обов'язкового залучення експерта. Права, обов'язки і відповідальність експерта.

Обставини, які виключають можливість участі у справі суддів, прокурора, слідчого. Порядок їх відводу. Строки досудового розслідування і строки тримання підозрюваного під вартою. Порядок продовження цих строків.

Початок досудового розслідування. Слідчі (розшукові) дії. Підстави, умови і порядок зупинення досудового розслідування. Порядок відновлення досудового розслідування. Підстави і порядок об'єднання матеріалів розслідування в одне провадження. Виділення матеріалів в окреме провадження. Запобіжні заходи та інші заходи процесуального примусу, порядок їх застосування. Повідомлення особі про підозру. Процесуальні гарантії прав особи в кримінальному судочинстві.

Судове слідство в суді першої інстанції. Судові дебати, їх значення і порядок. Структура і зміст обвинувальної промови прокурора і промови захисника. Останнє слово обвинуваченого і його значення. Структура, зміст і значення обвинувального акту. Співвідношення обвинувального акту і письмового повідомлення про підозру.

Речові докази, поняття, основні види. Вирішення питання про речові докази після закінчення кримінального провадження.

Поняття та види вироків. Поняття і значення перегляду вироків і ухвал в апеляційному порядку, його відмінність від касаційного перегляду. Справи публічного, приватно-публічного і приватного обвинувачення. Повноваження керівника слідчого підрозділу. Цивільний позивач і цивільний відповідач, їх процесуальний статус. Поняття обвинуваченого, його процесуальний статус. Поняття потерпілого і його процесуальний статус. Процесуальні повноваження слідчого. Процесуальний статус прокурора. Загальна характеристика його повноважень у кримінальному процесі.

6. Цивільне право

Цивільне право в системі галузей права України. Предмет та метод цивільного права. Функції та принципи цивільного права. Поняття і види джерел цивільного права. Поняття і склад цивільного законодавства.

Фізична особа як суб'єкт цивільного права. Цивільна право- та дієздатність фізичних осіб.

Випадки, умови і правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичних осіб.

Визнання фізичної особи недієздатною. Порядок, умови і правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою, оголошення фізичної особи померлою.

Поняття, ознаки, цивільна правоздатність юридичної особи. Види та організаційно-правова форма юридичних осіб. Способи створення юридичних осіб. Порядок створення юридичних осіб за законодавством України.

Публічно-правові утворення як суб'єкти цивільного права. Форми їх участі у цивільному обороті.

Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. Поняття і види юридичних фактів у цивільному праві.

Поняття і види правочинів. Форма правочинів. Умови дійсності правочинів.

Недійсність правочинів.

Цивільно-правова відповідальність як спосіб захисту цивільних прав. Форми та види цивільно-правової відповідальності.

Поняття і цивільно-правове значення строків та термінів. Види строків у цивільному праві, їх класифікація. Поняття і значення позовної давності. Види позовної давності й порядок обчислення.

Поняття, значення, зміст особистих немайнових прав фізичних осіб у цивільному праві. Система особистих немайнових прав фізичної особи.

Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Зміст права власності. Види та форми права власності. Право приватної власності фізичних та юридичних осіб.

Право державної та комунальної власності: поняття, суб'єкти, особливості виникнення, припинення, змісту. Підстави виникнення та припинення права власності. Право спільної власності.

Захист права власності та інших речових прав.

Авторське право і суміжні права. Право промислової власності. Поняття та види зобов'язань. Підстави їх виникнення та припинення.

Суб'єкти зобов'язань. Зобов'язання з множинністю осіб. Зобов'язання за участю третіх осіб. Зміна осіб у зобов'язанні. Способи забезпечення виконання зобов'язань.

Поняття та види договорів у цивільному праві. Зміст договору. Поняття й основні ознаки недоговірних зобов'язань. Види недоговірних зобов'язань. Види і характеристика зобов'язань із односторонніх дій (правочинів).

Зобов'язання із відшкодування шкоди (деліктні зобов'язання).

Поняття і значення, підстави спадкування. Загальні поняття спадкового права.

Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Прийняття спадщини.

7. Цивільне процесуальне право

Джерела цивільного процесуального права.

Поняття цивільного судочинства (процесу) і його завдання. Види цивільного судочинства. Стадії цивільного процесу.

Поняття, ознаки, елементи цивільних процесуальних правовідносин. Підстави їх виникнення, зміни та припинення. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин та їх класифікація.

Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Учасники справи: їх поняття, склад та правовий статус.

Інші учасники судового процесу: їх поняття, склад та правовий статус. Цивільна юрисдикція суду. Підсудність у цивільному процесі.

Сторони у цивільному процесі. Позивач. Відповідач.

Треті особи у цивільному процесі. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмету спору. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору.

Цивільна процесуальна правосуб'єктність органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Представництво в цивільному процесі.

Секретар судового засідання. Судовий розпорядник. Помічник судді. Свідок.

Експерт. Спеціаліст. Перекладач.

Поняття, значення, види цивільних процесуальних строків. Службові строки.

Обчислення цивільних процесуальних строків.

Поняття і види витрат у цивільному процесі, їх значення. Судовий збір. Витрати, пов'язані з розглядом справи.

Заходи процесуального примусу.

Поняття і мета доказування в цивільному процесі. Предмет доказування. Належність та допустимість доказів.

Поняття, види доказів у цивільній справі. Види засобів доказування. Показання свідків. Письмові докази. Речові і електронні докази. Експертиза та висновок експерта. Забезпечення доказів.

Поняття, елементи, види позову. Відзив. Заперечення. Зустрічна позовна заява.

Відкриття провадження як стадія цивільного процесу. Відмова у відкритті провадження.

Повернення заяви. Залишення заяви без руху.

Поняття і значення розгляду справи по суті. Судове засідання. Ускладнення цивільного судочинства в стадії судового розгляду.

Рішення суду. Вимоги, яким повинно відповідати рішення суду. Зміст рішення.

Законна сила рішення суду та її наслідки.

Апеляційне оскарження рішення суду першої інстанції. Право апеляційного оскарження. Суб'єкти права апеляційного оскарження. Апеляційна скарга.

Касаційне оскарження судових рішень. Право касаційного оскарження та його строк. Підстави касаційного оскарження. Касаційна скарга.

8. Міжнародне публічне право

Поняття, правова природа та сфера дії сучасного міжнародного публічного права. Норми міжнародного публічного права. Основні принципи міжнародного публічного права. Співвідношення міжнародного публічного права і національного права. Суб'єкти міжнародного публічного права. правонаступництво у міжнародному публічному праві. Відповідальність за міжнародним публічним правом. Концепція естоппеля в міжнародному публічному праві та перспективи його застосування до порушень міжнародно-правових зобов'язань. Населення в міжнародному публічному праві. Міжнародне гуманітарне право. Міжнародне кримінальне право. Територія в міжнародному публічному праві. Міжнародне морське право. Право міжнародних договорів. Право зовнішніх зносин. Право міжнародних організацій. Мирне вирішення міжнародних спорів. Право міжнародної безпеки. Міжнародне економічне право. Міжнародне екологічне право.

9. Міжнародний захист прав людини

Загальні положення про права людини. Захист прав людини в рамках ООН. Захист прав людини в Європі. Інші регіональні системи захисту прав людини.

Право на життя. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки чи покарання. Право на свободу та особисту недоторканність. Право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Свобода думки, совісті і релігії. Свобода вираження поглядів. Свобода зібрань та об'єднання. Право на власність.

Заборона дискримінації."

Право на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, становища або ситуації.

Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.

10. Трудове право

Відмежування трудового права від суміжних галузей права (цивільного, адміністративного, права соціального забезпечення, цивільного процесу, кримінально-виконавчого).

Співвідношення міжнародних договорів про працю і законодавства України.

Міжнародно-правове регулювання праці.

Зміст основних принципів трудового права України: добровільності праці; право на працю, організаційні та правові гарантії сприяння зайнятості й матеріального забезпечення у випадку безробіття; свободи і рівноправності сторін трудового договору; свободи і добровільності укладення трудового договору; стабільності трудових відносин; забезпечення державою мінімальних гарантій; законодавчого обмеження тривалості робочого часу і законодавчого закріплення часу відпочинку; оплати праці; обґрунтованості дисциплінарної й матеріальної відповідальності; створення здорових і безпечних умов праці; пріоритетності життя і здоров'я працівників; обов'язковості для сторін трудового договору вимог законодавства по охороні праці; свободи об'єднання в громадські та професійні організації; обов'язковості державного соціального страхування і забезпечення працюючих допомогою і пенсіями при настанні страхових випадків; державного посередництва при вирішенні трудових спорів (конфліктів).

Зайнятість населення і працевлаштування. Трудовий договір та його види.

Робочий час і час відпочинку. Оплата праці та її нормування. Гарантії та компенсації. Трудова дисципліна. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору. Трудові спори.

11. Земельне право

Суб'єкти земельних правовідносин. Правове забезпечення земельної реформи в Україні. Джерела земельного права. Принципи земельного права. Встановлення та зміна цільового призначення земель. Поняття і зміст права власності на землю. Суб'єкти права власності на землю. Право власності на землю територіальних громад. Порядок та форми передачі земель у приватну власність. Правові моделі приватизації земель. Виділення в натурі земельної ділянки власнику земельної частки (паю). Порядок продажу земельних ділянок державної та комунальної власності. Особливості обігу прав на землі сільськогосподарського призначення. Правове забезпечення земельних торгів. Право оренди земельної ділянки. Правові форми використання земель сільськогосподарського призначення. Порядок встановлення та дія земельного сервітуту. Поняття, види земельних спорів та порядок їх вирішення. Державний земельний кадастр.

6. ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ

44. Кримінальна відповідальність за ч. 1 ст. 286 КК України настає у разі, якщо порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом, спричинило потерпілому:

- А. легке тілесне ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я; Б. середньої тяжкості тілесне ушкодження;
- В. тяжке тілесне ушкодження; Г. значну матеріальну шкоду.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Адміністративне судочинство : навчальний посібник / за заг. ред. проф. О. П. Рябченко. 2-ге вид., перероб. і доп. Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. 304 с. URL: <https://old.karazin.ua/images/redactor/news/2014-04-16/Riabchenko.pdf>.
2. Адміністративне судочинство в Україні: захист прав, свобод та інтересів особи : підручник / за ред. Т. О. Коломоєць. Київ : Істина, 2023. 456 с.

3. Адміністративне судочинство України: теорія та практика: монографія / кол. авт.; за заг. ред. О. М. Нечитайла. К.: ВАІТЕ, 2015. 288 с. URL: <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1589/1/12.pdf>
4. Бехруз Х. Н. Право міжнародних організацій : навч.-метод. посіб. [Електронне видання] / Х. Н. Бехруз, О. Ю. Цибульська ; за ред. Х. Н. Бехруза ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2022. – 40 с. Режим доступу : <https://doi.org/10.32837/11300.23470>
5. Бутинська Р. Я., Мокрицька Н. П. Трудове право України : навчальний посібник. Львів : Галицька видавнича спілка, 2022. 312 с. URL: <https://vstup.htek.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/11.3-Butynska.pdf>
6. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування: монографія. Х.: Юрайт, 2017. 408 с.
7. Васильєв С. В. Цивільний процес України: Підручник. К. : Алерта, 2019. - 506 с.
8. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Том 10. Цивільний процес. Редкол.: в.в. комаров (голова) та ін. Харків. Право, 2025.с. 872.
9. Венедіктов С. В. Трудове право України: підручник. Київ: Діа. 2024. 228 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/4bac_pravo/Trudove-pravo.-Venediktov.2024.pdf
10. Городовенко В. В. Принципи судової влади : монографія. Харків : Право, 2012. 448 с.
11. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція : монографія / за наук. ред. Є. О. Харитонов. Хмельницький : ХУУП, 2012. 724 с.
12. Данькова С. О., Крушинський С. А. Кримінальне процесуальне доказування в судовому провадженні у першій інстанції: монографія. Вінниця: НІЛАН-ЛТД, 2025. 241 с.
13. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / Спілка адвокатів України; Рада Європи; Міжнародний центр з юридичного захисту прав людини / О.Л. Жуковська (уклад.і наук.ред.). К. : ЗАТ "Віпол", 2004. 960 с.
14. Земельне право України: навчальний посібник / І.І. Каракаш, В. Д. Сидор, Т. Є. Харитонova та ін. / за ред. І. І. Каракаша та Т. Є. Харитонов. Одеса: Юридична література, 2017. 588 с.
15. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. Урядовий кур'єр. 2001. №211-212, 15.11.2001.
16. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. за ред. М. І. Панова. Харків: Право, 2016. 356 с.
17. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. за ред. О. О. Дудорова, Є.О.Письменського. Київ: Істина, 2010. 430 с.
18. Ківалова Т. С. Зобов'язання відшкодування шкоди у цивільному законодавстві України (теоретичні аспекти) : [монографія]. Одеса : Юридична література, 2008. 360 с.
19. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35–37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
20. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 року № 322-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
21. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 4 листопада 1950 р. Ратифіковано Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
22. Конституційна скарга в Україні: практичний посібник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : ВАІТЕ, 2023. 184 с.
23. Костяшкін І. О. Правове забезпечення соціальної функції права власності на землю в Україні: монографія. К.-Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2016. 429 с.
24. Кучинська О. П. Кримінально-процесуальні документи: Досудове та судове провадження. К.: Юрінком Інтер, 2010. 384 с.
25. Масюк В. В. Як розпочати приватну юридичну практику. Харків : Право. 2024. 210 с.
26. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації. К.: Юрінком Інтер, 2009. 534 с.
27. Назарчук О. М. Трудове право: навчальний посібник. Київ : КНЕУ. 2025. 230 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4268e889-54b7-4bec-a871-c79ae61770c0/content>

28. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України: (за станом нормат.- прав. актів та суд. практики на 10 квіт. 2013 р.) / А. М. Мірошніченко, Р. І. Марусенко. 5-те вид., змін. і допов. К.: Правова єдність, 2013. 542 с.
29. Обмеження конституційних прав і свобод людини в умовах воєнного стану: теорія та практика : науково-практичний посібник / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська. Харків : Право, 2024. 216 с.
30. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Фактор, 2018. 624 с.
31. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. URL: www.eurocourt.org.ua/
32. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 30. Ст. 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
33. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 1 липня 2010 року № 2411-VI. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
34. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. Ст. 376. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
35. Процесуальні документи досудового розслідування (слідчого, прокурора, адвоката та слідчого судді): науково-практичний посібник. За ред. М. А. Погорецького. К. Алерта, 2018. 248 с.
36. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права : навч. посібник. Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с.
37. Риндюк. В. І. Нормотворча діяльність : навч.-метод. посіб. для самост. ви- вч. дисц. Київ. КНЕУ, 2009. 162 с.
38. Савчин М. В. Конституціоналізм і природа конституції : монографія. Ужгород : Ліра, 2009. 372 с.
39. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 4-те вид. Київ : Алерта, 2016. 528 с.
40. Смокович М. І. Юрисдикція адміністративних судів: теорія і практика судочинства: монографія. Україна, Київ, Юрінком Інтер, 2022. 288 с
41. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 544 с. ISBN 978-966-667-520-3.
42. Судова реформа в Україні: конституційно-правові виміри : монографія / О. В. Водянніков. Харків : Право, 2024. 312 с.
43. Трудове право України: підручник. За ред. О.М. Ярошенка. Харків. 2022. 376 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2022/07/27/Trudove.pravo.Ukrayiny.26.07.2022.pdf7>.
44. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Ратифікована від 16.09.2014 № 1678-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
45. Україна-НАТО: діагностика партнерства. Аналітична записка. URL: <http://neweurope.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Ukrayina-y-NATO-.Diagnostyka-partnerstva.pdf>
46. Ус О.В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації. Харків : Право, 2018. 368 с.
47. Цивільне процесуальне право України: навч посіб. для підгот. до іспитів і тестування / [Н. Ю. Голубєва та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Н. Ю. Голубєвої ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". 2-ге вид., перероб. і допов. Одеса : Гельветика, 2019. 435 с.
48. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. Том 1. Книги 1- 4. За заг. ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Цюри. 7-ме видання. Київ. Юрінком Інтер, 2025. С. 1220.
49. Шаган О.В. Загальна характеристика видів юридичної техніки *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична.* 2012. № 3. С. 72-79
50. Шутак І.Д. Юридична техніка : навч. посіб. / І.Д. Шутак, І. Онищук. Івано-Франківськ, 2013. 495 с.

51. Юридична служба на підприємстві, в установі, організації / упоряд. Ю. І. Руснак. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 274 с. URL: https://law.sspu.edu.ua/files/documents/books/library/1/yuridichna_sluzhba_rusnak.pdf
52. Юридична служба підприємства, установи, організації / Петков С. В., Журавльов Д. В., Дрозд О. Ю. та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 424 с.